

***Taloudelliset
väärinkäytökset:
kansainvälinen uhka
liiketoiminnalle***

Whistleblowing

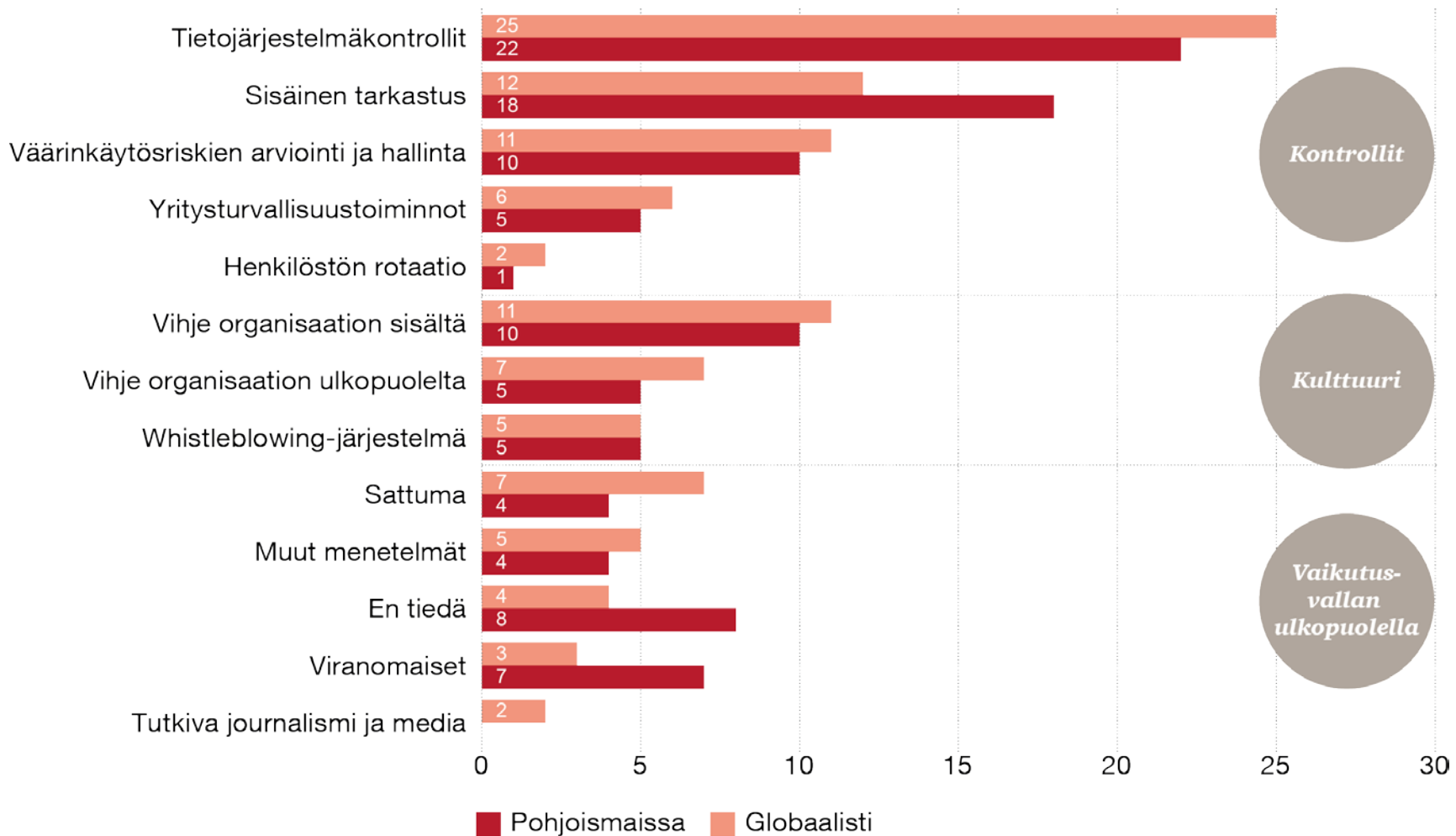
Agenda

1. Whistleblowing tutkimuksen valossa
2. Lainsäädännön asettamat vaatimukset
3. Whistleblowing-järjestelmän valinta
4. Järjestelmän jalkauttaminen
5. Tutkinta
6. Muuta huomioitavaa

Whistleblowing tutkimuksen valossa

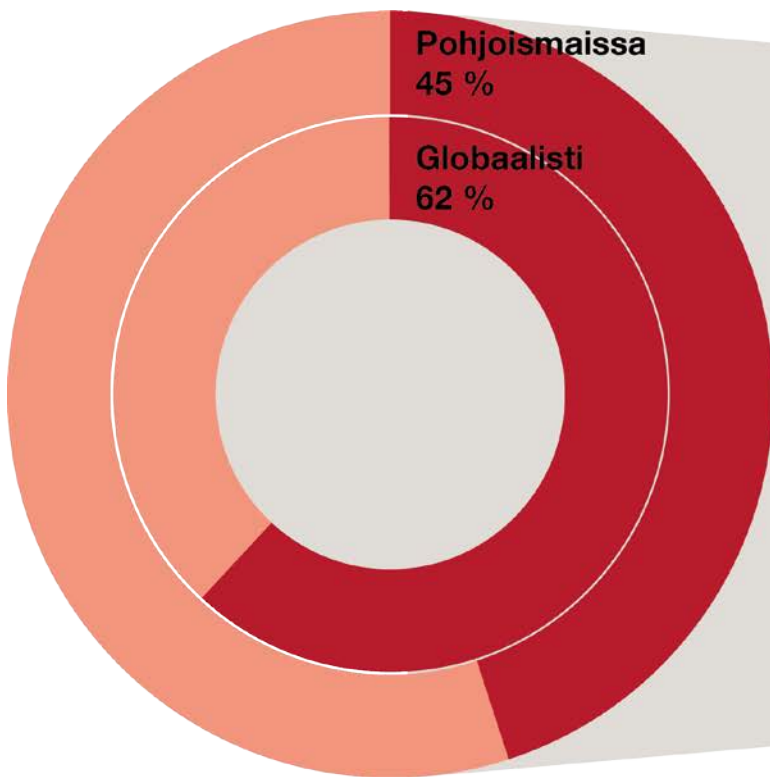
1

Merkittävimpien taloudellisten väärinkäytösten ilmitulokanavat 2014, %

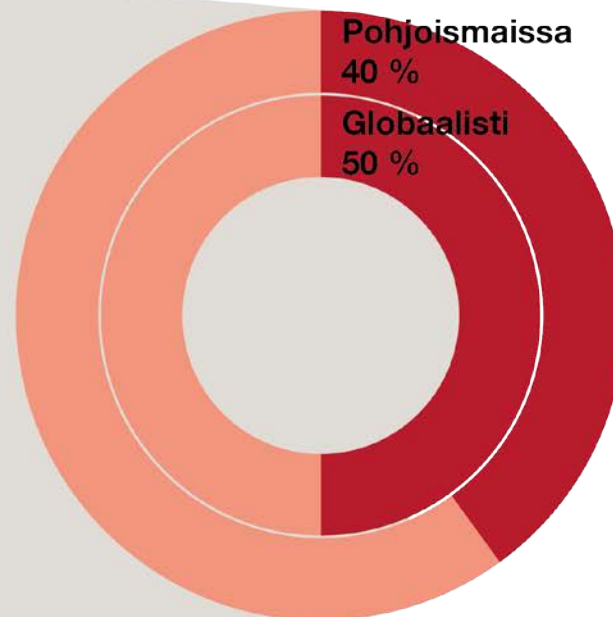

Whistleblowing

***Osuus organisaatioista, joissa
Whistleblowing-kanava on jo käytössä***

***Osuus organisaatioista, joissa
Whistleblowing-kanava on käytössä ja
jotka pitävät kanavaa tehokkaana***

Whistleblowing

- Pohjoismaissa kaikkiaan 21% raportoiduista väärinkäytöksistä oli havaittu eri kanavien kautta tulleiden, organisaation sisäisten tai ulkoisten vihjeiden avulla
- Pohjoismaiset organisaatiot ovat whistleblowing-kanavan käyttämisen suhteen jäljessä kansainvälisessä vertailussa
- Usko järjestelmän tehokkuuteen heikompaa pohjoismaissa kuin maailmalla

Lainsäädännön vaatimukset

2

Whistleblowing - lainsäädännön vaatimukset

- EU:n tietosuojadirektiivi 95/46/EY ja EU:n tietosuojatyöryhmän antama suositus
- Henkilötietolaki
- Työelämän tietosuoja laki
- Tietosuojavaaltuutetun opas ”Työelämän tietosuoja ns. whistleblowing-ilmiantojärjestelmissä”
- Lisäksi huomioitava henkilötietojen siirtoa ulkomaille (EU:n ulkopuolelle) koskevat velvoitteet

Whistleblowing - lainsäädännön vaatimukset

- Tietosuojavastaava nimettävä
- Rekisteriseloste laadittava ja henkilötietojen käsittelyn tarkoitus määritettävä
- Järjestelmän käyttöönotto käsiteltävä yt-menettelyssä
- Henkilökunta informoitava
- Rekisteröidyn oikeuksien toteuduttava
- Korkea tietosuojan ja tietoturvan taso toteuduttava
- Älä koskaan käytä päätöksentekoon työntekijää kuulematta

Whistleblowing-järjestelmän valinta

3

Whistleblowing - sisäinen vai ulkoinen järjestelmä?

Päätös järjestelmän hallinnoinnin ulkoistamisesta tai sen hoitamisesta itse on tärkeää tehdä mahdollisimman nopeasti, koska se vaikuttaa koko järjestelmän muotoon.

Sisäinen

- Organisaation koko
- Kustannustehokkuus
- Organisaation parempi tunteminen
- Yleensä organisoitu joko sisäisen tarkastuksen, lakiasiainosaston tai henkilöstöhallinnon kautta

Whistleblowing - sisäinen vai ulkoinen järjestelmä?

Ulkoinen

- Antaa paremmat mahdollisuudet anonyymiteetille ja yrityksestä riippumattoman väylän ilmoituksen tekemiseen
- Oikein valittu palvelun tarjoaja tuo mukanaan asiantuntemusta, resursseja ja teknologiaa
- Jos käytetään ulkoista palveluntarjoajaa, vastaa yritys kuitenkin edelleen kaikesta päätöksenteosta ja tuloksena olevista käsittelytoiminnoista

Whistleblowing-ilmoituskanavan valinta

Puhelin

- Mahdollisuus tarkentaviin kysymyksiin ja tarvittavan evidenssin keräämiseen

Sähköposti

- Taloudellinen
- Mahdollistaa 24/7-palvelun

Internet-kaavake

- Mahdollistaa anonyymit ilmoitukset
- Asian jatkoselvittelyn kannalta olennaisen tiedon kerääminen helpompaa kuin sähköpostilla

Whistleblowing - kommunikointi ilmoittajan kanssa

Puhelin

- Puhelun vastaanottajalla oltava ammatilliset valmiudet kysyä kaikki relevantit asiat oikeilla tilanteeseen sopivilla kysymyksillä

Sähköposti ja internet-kaavake

- Ilmoittajaa tulee informoida selkeästi ja yksityiskohtaisesti siitä, mitä tietoja ilmoituksen yhteydessä tulee vähintäänkin kertoa

Kaikissa tapauksissa annettava mahdollisuus jatkokommunikointiin!

Whistleblowing - nimellä vai ilman?

Lähestymistapana whistleblowing-järjestelmää suunniteltaessa ja hallinnoitaessa tulee olla sen tukeminen, että ilmoittajat toimivat omalla nimellään

- Jatkoselvittely helpompaa
- Ilmiantajaa helpompi suojella kostotoimilta, jos ilmoitus tehdään avoimesti
- Mustamaalaustarkoituksessa tehdyt ilmoitukset saattavat vähentyä

Toisaalta ilmoittajan mahdollisuus suojata henkilöllisyytensä lisää järjestelmän uskottavuutta

Whistleblowing-järjestelmän jalkauttaminen

4

Whistleblowing-järjestelmän jalkauttaminen

Toimeenpanon ja siihen liittyvän viestinnän onnistuminen ovat keskeisessä asemassa järjestelmälle asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

- Järjestelmän tunnetuksi tekeminen onnistuu parhaiten ylimmän johdon näkyvällä tuella
- Järjestelmän käyttöönoton yhteydessä viestittävä mahdollisimman avoimesti järjestelmän tavoitteista ja sen käyttöön liittyvistä pelisäännöistä
- Uusien työntekijöiden kohdalla osaksi työntekijän perehdyttämistä

Tutkinta

5

Whistleblowing - tutkinta

Päätös tilanteen vakavuudesta ja sen vaatimista toimenpiteistä tehdään yrityksessä viipymättä. Jos yritys päättää tutkia asian, on usein perusteltua käyttää ulkopuolista tahoa tutkinnan suorittamiseen

- Riippumattomuus
 - Asiantuntemus ja kokemus
 - Tarvittava teknologia
-
- Ulkopuolisen palveluntarjoajan tehtävä on tosiseikkojen ja todisteiden etsintä
 - Tutkinnan johtaminen, johtopäätösten tekeminen ja vastuu ilmoituksen perusteella tehtävästä selvitystyöstä on aina yrityksellä

Muuta huomioitavaa

6

Whistleblowing

Loki ja raportointi

- Ilmoittajan ja ilmoituksen kohteen oikeusturva
 - Järjestelmän kautta tulleet ilmoitukset on tallennettava ja ilmoituskohtaisesti on raportoitava, mitä toimenpiteitä asian johdosta on tehty
 - Toisaalta henkilötietolain tarkoittamat tiedot tulee hävittää heti kun ne eivät ole tarpeen
- Järjestelmän kautta saatava tilastotieto hyödyllistä sisäisen valvonnan kehittämisen ja suuntaamisen kannalta

Ota yhteyttä

Ake Turunen

puh. 020 787 7978

ake.turunen@fi.pwc.com

This publication has been prepared for general guidance on matters of interest only, and does not constitute professional advice. You should not act upon the information contained in this publication without obtaining specific professional advice. No representation or warranty (express or implied) is given as to the accuracy or completeness of the information contained in this publication, and, to the extent permitted by law, [insert legal name of the PwC firm], its members, employees and agents do not accept or assume any liability, responsibility or duty of care for any consequences of you or anyone else acting, or refraining to act, in reliance on the information contained in this publication or for any decision based on it.

© 2014 PwC. All rights reserved. In this document, "PwC" refers to PricewaterhouseCoopers Oy which is a member firm of PricewaterhouseCoopers International Limited, each member firm of which is a separate legal entity.